

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Garbiñe Andonegi Belaustegi

*Mutriku,
Gipuzkoa
(1934)*

Aurkibidea

Biografia

Garbiñe Andonegi 1934ko martxoan jaio zen Mutrikuko "Katu kale"n. Aita arrantzalea eta patroia zen; eta ama, berriz, etxekoandrea. 10 seme-alaba izan zituzten, baina bizi zortzi. Familia abertzalea izanda, Gerra Zibila hasi zenean, amak zortzi umeak hartu eta Frantziara ihes egin behar izan zuen. Bere biziko gizona, Iñaki Zumalabe, 14 urte zituela ezagutu zuen moilan, bainua hartzen; eta, 22 urte zituela, zuriz ezkondu zen, zeharo maiteminduta. Bi seme eduki zituzten, Valentin eta Jose Luis, eta, oso gazte alargun geratu zenean, berak gobernatu behar izan zuen Zumalabeko ontziola.

Zintak

MUT-035

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Bernabe, Ainhoa
- **Data:** 2012-05-18
- **Iraupena:** 92 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Aita arrantzalea

- **Erref:** MUT-035/006
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:09:37. **Bukatu:** 00:10:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Garbiñeren aita arrantzalea zen; patroia. Marinel etxe askotan bezala, bederatzi urterako aitaren dotea arrantzako otarra izan omen zen.

2. Amaren ezkontza arropa

- **Erref:** MUT-035/007
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:10:22. **Bukatu:** 00:11:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Amaren ezkontza arropa nork egin zuen eta nolakoa zen azaltzen du. Ama 21 urterekin ezkondu zen. Gurasoen ezkontzako argazki bati buruz hitz egiten du.

3. Eskolako oroitzapenak

- **Erref:** MUT-035/009
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:14:31. **Bukatu:** 00:15:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Udaletxe azpiko eskolan eta San Miguelen ibili zen eskolan. Eskolara sartzen zirenean besoa altxatu eta "¡Arriba España!" esan behar izaten zuten. Udaletxe azpiko eskolako maistra nafarra zen.

4. Maistra eta mojak

- **Erref:** MUT-035/011
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:15:52. **Bukatu:** 00:17:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Eskolan erdaraz hitz egin behar izaten zuten bai herri eskolan baita San Miguelen ere. Bateko maistreatari eta besteko mojei buruz hitz egiten du.

5. Umetako jolasak

- **Erref:** MUT-035/013
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:22:20. **Bukatu:** 00:23:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Kaniketan, perlekin, sakaponetan, kromoetan... jolasten zuten. Sakaponak lixibatan sartzen zituen zuri-zuri gelditzeko. 'Tres navíos en el mar' jolasa.

6. Atxukalea

- **Erref:** MUT-035/015
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:23:59. **Bukatu:** 00:24:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Nobioaren Atxukalera joan ohi zen, eta Garbiñeren amari ez zion gustatzen. Antza, bere amaren garaian Atxukalean fama txarra zuen.

7. Moilan ezagutu

- **Erref:** MUT-035/016
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:24:26. **Bukatu:** 00:25:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Nobiotako kontuak. Garbiñek noilan ezagutu zuen Iñaki (gero bere senarra izango zena). Bainua hartzera joaten ziren hara; lehen ez zen jende asko joaten bainua hartzera. 14 urte zituela hasi ziren nobio moduan; gai hartan, Iñaki Lekarozen zegoen barneko ikasle moduan.

8. Kongregazioa eta baltseoa

- **Erref:** MUT-035/018
- **Iraupena:** 0:03:56. **Hasi:** 00:25:32. **Bukatu:** 00:29:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Nobio garaiko kontuak. Nobioarekin Atxukalera joaten zen. Kalbarioetan, Malenetan... baltseoan dantza egin ohi zuen Garbiñek. Hijas de Mar kongregazioko gorabeherak: baltseoan egiten zutenei ez zien uzten prozesioan zintarekin irteten uzten. Elizaren eraginaz hitz egiten du.</p>

9. Euskaraz etxean eta lagunartean

- **Erref:** MUT-035/019

- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:29:28. **Bukatu:** 00:30:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eskolan erdaraz hitz egin behar izaten zuten. Lagunartean, euskaraz hitz egiten zuten, baina erdarak "kategoria" ematen zuenaren ustea omen zegoen. Etxean euskaraz hitz egiten zuten; erdaraz eginez gero, aitzak errieta egiten zien.

10. Paga eta zinea

- **Erref:** MUT-035/022
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:31:38. **Bukatu:** 00:33:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Nobiotako kontuak. Bost pezetako paga edukitzen zuen Garbiñek, baina gorde egiten zuen. Dena senargaiak ordaintzen zion; hark 20 duroko paga zeukan. Ondarroara joaten ziren zinera: oinez joan eta 'La Esperanza' autobusean bueltatzen ziren.

11. Mutilari helduta?

- **Erref:** MUT-035/024
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:34:44. **Bukatu:** 00:35:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Nobiotako kontuak. Zinera astean hirutan joaten ziren. Kantera atzera joaten ziren paseatzera, eta besotik helduta ibiltzen ziren. Norbait gerturatuz gero, elkarrengandik urruntzen ziren.

12. Vermuta

- **Erref:** MUT-035/025
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:35:16. **Bukatu:** 00:36:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia

Laburpena:

Herriko jai handietan neskak eta mutilak elkarrekin ateratzen ziren, eta tabernetan vermuta hartzen zuten.

13. Malena jaiak I

- **Erref:** MUT-035/027
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:36:29. **Bukatu:** 00:38:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Malenak jaiak nolako ziren kontatzen du: meza nagusia, 'Salvea', kalejira, kontzertua... Aurreneko danborra amaginarrebarekin eta semea besoetan zuela ikusi zuen. Dianako kantak.

14. Elizkizunak

- **Erref:** MUT-035/028
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:38:15. **Bukatu:** 00:39:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Meza edo bezperaren bat failatzea gaizki ikusia zegoen. Eliza jendez betetzen zen.

15. Kalbario jaiak

- **Erref:** MUT-035/031
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:41:22. **Bukatu:** 00:43:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Herri giroko festa izaten zen. San Piñastegi kalean korroan dantzan ibiltzen ziren. Beheko plazan jendea kantuan aritzen zen.

16. Beheko plaza

- **Erref:** MUT-035/032
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:43:03. **Bukatu:** 00:44:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Lehen Beheko plaza nolako zen azaltzen du. Zuhaitzak, exerlekuak, petrila, kioskoa... deskribatzen ditu.

17. Mendira lagunekin

- **Erref:** MUT-035/035
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:44:33. **Bukatu:** 00:46:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Lagunekin mendira joan ohi zen "Pazkua Txiki" egunean: Leizarren aldera, Arnopera... joaten ziren. Astoa trastez kargatuta eramaten zuten, eta mendian prestatzen zuten bazkaria.

18. Bainua

- **Erref:** MUT-035/037
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:47:03. **Bukatu:** 00:49:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Udaran joaten ziren bainatzera. Jendeak ez zuen ohiturarik hondartzara joateko; mentalitate kontua izan zitekeela dio. Danborretik salto egiten ibiltzen ziren.

19. Bainujantzia

- **Erref:** MUT-035/038
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:49:37. **Bukatu:** 00:51:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Ahizpa zaharrenak josten zizkion bainujantziak. Gaztetan nolako bainujantziak izan zituen kontatzen du.

20. Igeria

- **Erref:** MUT-035/039
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:51:06. **Bukatu:** 00:52:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Uretako kirolak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Umetatik egin izan du igerian Garbiñek. Ahizpa zaharrenarekin joaten igeri egitera Intxirrira. Intxirria nolakoa zen kontatzen du.

21. Arropa eta jostuna

- **Erref:** MUT-035/042
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:52:30. **Bukatu:** 00:54:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Hiru ahizpak josten ikasi zuten, eta eguneroko arropa eta konponketak etxean egiten zituzten. Arropa jantziagoa (abrigoak, trajeak...) egiteko jostunarengana joaten ziren.

22. Ezkontzako soinekoa I

- **Erref:** MUT-035/043
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:54:09. **Bukatu:** 00:56:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Garbiñe zuriz ezkondu zen. Garai hartan ez zen oso ohikoa zuriz ezkontzea (bera baino lehenago ezkondu zen lagun bati ikusi eta gustatu egin zitzaion). Ezkontzako trajea nolakoa zen azaltzen du.

23. Ezkontzako soinekoa II

- **Erref:** MUT-035/045
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:57:23. **Bukatu:** 00:57:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Donostiako 'Sederias de Oriente' dendan erosi zuen ezkontzako soinekoa egiteko tela. Ezkontzako soinekoa nolakoa zen azaltzen du.

24. Ezkontzako bazkaria

- **Erref:** MUT-035/046
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:57:57. **Bukatu:** 00:59:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Ezkontzako bazkaria Margarinean egin zuten. Menua: oilaskoa eta legatza. Banketea 11.000 pezeta kostatu zen. 75 lagun bildu ziren bazkarian.

25. Eztei-bidea

- **Erref:** MUT-035/048
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 01:02:37. **Bukatu:** 01:03:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Gasteizera eta Madrilera joan ziren eztei-bidaian. Orduko kontuak kontatzen ditu.

26. Mutrikuko tabernak

- **Erref:** MUT-035/052
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 01:06:35. **Bukatu:** 01:09:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Garbiñeren gazte garaian Mutrikun zer taberna zeuden aipatzen du.

27. 'Buenos Aires' hotela

- **Erref:** MUT-035/054
- **Iraupena:** 0:00:21. **Hasi:** 01:15:35. **Bukatu:** 01:15:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:

'Buenos Aires' hotelari buruz hitz egiten du.

28. Abertzalea izateagatik

- **Erref:** MUT-035/059
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 01:19:23. **Bukatu:** 01:21:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Garbiñeren aita abertzalea zen, eta familia Mutrikutik Bilbora joan zen. Nazionalak Bilbo okupatu zutenean, Santarderrera joan ziren ihesi. Aitak itsasontzian Bilbon jaso eta Donibane Lohizunera eraman zuen familia. Zapateroneko familia ere eurekin zen. Iparraldetik bueltan, aita atxilotu eta kartzelara eraman zuten.</p></div>

29. Euskal izenak galarazi

- **Erref:** MUT-035/060
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 01:21:30. **Bukatu:** 01:22:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Diktadura garaian, euskaraz hitz egitea eta pertsonai, tabernei eta itsasontziei euskal izena edukitzea galarazi zen. 'Masillas' ontziaren izena 'Euskalerrria' zen.</p></div>

30. Zumalabeneko arotz-lantegia

- **Erref:** MUT-035/064
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 01:24:05. **Bukatu:** 01:25:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:

Lehen Zumalabenean arotz-lantegia zegoen; "carpintería de ribera". Kanoak, piranguak, raketak... egin eta konpontzen zituzten. Kirol denda ere bazen. Eraikinaren gainaldean erakusketa zegoen.

Andonegi Belaustegi, Garbiñe | ahotsak.eus Orr.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-04-06

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com